

Konjunkturoppgangen er moderat, øker oljepengebruken betydelig

-oppdatert kommentar

Konjunkturoppgangen fortsetter i et moderat tempo, svakt over trendvekst de to siste årene. Både økte petroleumsinvesteringer og økte investeringer i fastlandsbedriftene bidrar til oppgangen, mens lavere boligbygging trekker noe ned.

Husholdningenes etterspørsel ventes å moderere oppgangen. Regjeringen anslår at veksten i fastlands-BNP i år blir 2,7 pst, noe som er klart høyere enn SSBs siste anslag på 2,4 pst.

De siste tallene for den sesongjusterte AKU-ledigheten er på 3,8 pst, det samme som for ett år side. Regjeringen bruker flere milliarder flere oljekroner, til tross for at økonomien går bedre.

Sprikende ledighets- og sysselsettingstall

Den registrerte ledigheten (NAV) er den laveste på 10 år, 2,2 pst i april 2019. AKU-ledigheten derimot viser ikke en tilsvarende nedgang.

Her viser tallene at ledigheten har ligget på om lag 3,8 pst de siste 2 årene.

Regjeringen anslår nivået i år til 3,7 pst tilsvarende 104 000 helt arbeidsledige og 3,6 pst neste år.

Her er regjeringen mer optimistisk enn de fleste andre prognosemakere.

Sysselsettingsveksten er for svak til å få arbeidsledigheten målt ved AKU ned, og en stor del av de nye arbeidsplassene kommer i bygg og anlegg og utleievirkomhet der useriøsiteten er stor.

I følge AKU har sysselsettingen gått ned de siste to kvartalene, det er en annen historie enn den regjeringen forteller hvor «Sysselsettingen øker markert».

Regjeringens anslag for sysselsettingsveksten i 2019 er 1,4 pst, noe over anslagene til både SSB og Norges Bank og regjeringens eget anslag i nasjonalbudsjettet.

Regjeringen skriver også at sysselsettingsandelen øker (målt i forhold til 1. kvartal i fjor), mens AKU viser at sysselsettingsandelen har gått ned de siste to kvartalene og at andelen sysselsatte nå ligger på samme nivå som for to år siden.

Nedgang i arbeidsstyrken det siste halvåret gjør at sysselsettingsanden ikke har gått ytterligere ned.

Bruker flere milliarder nyere oljekroner til nye utgifter

Revidert budsjett skal være en «revisjon» av årets budsjett. Regjeringen sier det går bedre i norsk økonomi, likevel øker de oljepengebruken med flere milliarder kroner for å få penger til nye satsinger.

Samlet øker regjeringen oljepengebruken med 6,8 mrd. kroner. Det er «vanlig» å akseptere at en reduksjon i såkalte strukturelle skatter og avgifter kan erstattes med økt oljepengebruk. Reduksjon i strukturelle skatter er et uttrykk for at det går dårligere i norsk økonomi. Derfor skal en kunne bruke mer oljepenger. Dette forklarer 3,3 mrd. av den økte oljepengebruken.

Nå kan det diskuteres om reduksjonen i strukturelle skatter og avgifter denne gangen er et uttrykk for at det går dårligere i norsk økonomi, når 3 av de 3,3 milliardene skyldes lavere avgifter fordi vi kjøper flere el-biler istedenfor fossilbiler.

Resten av økningen i oljepengebruken skyldes økte utgifter.
Regnestykket ser slik ut:

Brutto økte utgifter i Revidert budsjett	8,9 mrd.
Økte utgifter etter salderingen (før RNB)	0,3 mrd.
Reduserte skatter, kvoter, klima etc.	0,3 mrd.
- Brutto reduserte utgifter (mye regelstyrte eller bevilgninger som ikke brukes/forskyves)	-3,4 mrd.
- Reduserte utgifter i Folketrygden, bl.a. AAP (regelstyrte)	-2,6 mrd.
= Økt oljepengebruk ekskl. strukturelle skatter mv	3,5 mrd.
+ Økt oljepengebruk for å kompensere for reduksjon i strukturelle skatter	3,3 mrd.
= Samlet økning i oljepengebruken	6,8 mrd.

Øker pengebruken med «god grunn» ?

I beste fall kan vi si at revidert budsjett øker oljepengebruken «uten en god grunn» med 3,5 mrd. når vi holder reduksjonen i de strukturelle skattene utenom.

I verste fall kan vi si at store deler av reduksjonen i de strukturelle skattene ikke er «strukturelle» fordi de forklares med at folk kjøper el-bil istedenfor fossilbil.

Det har ikke noe med dårligere tider og redusert skatteinntang å gjøre. Videre kan vi si at en del av brutto utgiftsreduksjoner og reduksjonene i folketrygdens utgifter er regelstyrte ordninger hvor en reduksjon ikke «automatisk» bør gi grunnlag for å øke utgiftene på andre områder.

Tar vi alle disse hensynene med i vurderingen øker oljepengebruken «uten en god grunn» faretruende nær de 6,8 mrd. kroner som det strukturelle oljekorrigerte underskuddet (oljepengebruken) øker med.

Det er på denne bakgrunn regjeringen Solberg i RNB har skaffet seg rom for nye utgiftsøkninger på hele 8,9 mrd. kroner.

Det er dyrt å ha fire partier i regjeringen. Alle skal med og alle skal få.

Satsingene i RNB er listet opp i Prop.114 S, her er noen av de viktigste :

- Riksveiinvesteringer 0,9 mrd.
- Mva. kompensasjon kommuner og fylkeskommuner 0,8 mrd.
- KNM Helge Ingstad 0,7 mrd.
- Avlingsskader 0,5 mrd.
- Klima 0,3 mrd.
- Økt jernbanevedlikehold 0,4 mrd.
- Politiet og PST 0,3 mrd. (bl.a. utsette gevinstuttak knyttet til politireformen)
- Statsbygg 0,3 mrd.

- Barnevernet 0,3 mrd.
- Nedbetaling av bompengегjeld 0,2 mrd.
- Mva komp idrettsbygg mv 0,1 mrd.
- 900 heldøgns omsorgsplasser 78 mill. kr
- Bredbånd 50 mill. kr.
- Lærerrekuttering 10 mill. kr
- Opprettholde regionale kontorer under Veterinærinstituttet 30 mill. kr
- Momsfritak for e-tidsskrifter og e-bøker fra 1. juli 2019
- 100 nye studieplasser 24 mill. kr

Vekstanslag for norsk økonomi i 2019:

	Nasjonalbudsjettet (okt 2019)	SSB (mars 2019)	Revidert (mai 2019)
BNP Fastlands-Norge	2,7	2,4	2,7
Privat konsum	2,9	2,2	2,3
Petroleumsinvesteringer	8,3	12,9	13,0
Sysselsatte personer	1,3	1,2	1,4
AKU-ledighet, nivå	3,7	3,7	3,7
Årslønn	3 ¼	3,3	3,2
KPI	1,5	2,3	2,3
Reallønnsvekst	1 ¾	1,0	0,9

Lønnsveksten ned, lavere prisvekstanslag

RNB anslår lønnsveksten i 2019 til 3,2 pst, om lag det samme som anslaget i Nasjonalbudsjettet i fjor høst og rammen i årets frontfag.

Konsumprisveksten anslås til 2,3 pst, mens anslaget i Nasjonalbudsjettet var 1,5 prosent. TBUs anslag fra april var «om lag 2,4 pst». Med disse anslagene ligger det an til en reallønnsvekst på 0,9 prosent.

For alderspensjonistene vil disse tallene gi 0,1 pst i reell inntektsvekst i 2019, etter fire år med reell nedgang.

Kommuneøkonomien 2019

Regnskapstall viser at kommunesektorens skatteinntekter ble 2,3 mrd. høyere enn lagt til grunn i nasjonalbudsjettet 2019. Økningen er i hovedsak engangsinntekter knyttet til formuesskatter og aksjegevinster.

God generell skatteinngang hittil i år gjør at anslaget på sektorens skatteinngang er økt med 1 ½ mrd. kroner.

Kostnadsveksten (deflatoren) er oppjustert fra 2,8 til 3,0 pst. Det trekker ned realinntektsveksten med om lag 1 mrd. kroner.

Endringene ellers i revidert utgjør netto ingen endring i sektorens inntekter. Samlet sett er derfor inntektsnivået uendret om en ser bort fra de økte skatteinntektene i 2018.

Kommuneøkonomien 2020

Kommuneproposisjonen for 2020 varsler en realvekst i de frie inntektene for kommunesektoren på mellom 1 og 2 mrd. kroner.

Pensjonskostnadene ut over det som dekkes av den kommunale deflator - prisveksten i den kommunale tjenesteproduksjonen - ventes å gå ned med 450 mill. kroner.

Regjeringen legger ingen føringer på hva kommunene skal prioritere innenfor veksten i de frie inntektene. Det innebærer at videre satsing på opptrapping på rusfeltet, habilitering og rehabilitering, barn og unges psykiske helse, underfinansierte reformer, toppfinansiering av ressurskrevende tjenester eller vedlikehold av fylkesveier i dårlig forfatning må prioriteres innenfor en ramme på ½ -1 ½ mrd. kroner.

Kommunesektorens økonomiske handlingsrom 2020

Økning i frie inntekter*	1 - 2 mrd.
Demografikostnader som må dekkes innenfor de frie inntektene	-0,9 mrd.
Reduserte pensjonskostnader ut over deflator	0,45 mrd.
«Netto» økonomisk handlingsrom fri inntekter	0,55 – 1,55 mrd.

*Sammenliknet med inntekter i 2019 anslått i RNB

«Dette betyr RNB for deg»

Finansdepartementet har en egen pressesak med denne tittelen. Her nevnes:

- Redusert alkoholavgift for små bryggerier og produksjon av «sider»
- Fjerning av engangsavgift for kjøretøy eldre enn 20 år
- Redusert engangsavgift for motorsykkel